

Zaaknummer: 2014/83894
Referentie: 2014/84050

Variant B

Beleid t.a.v. leningen en garanties

1. Inleiding en aanleiding.

Recentelijk hebben twee gemeentelijke sportverenigingen gevraagd om een aanvullende gemeentelijke ondersteuning in de vorm van een lening bij realisatie van hun plannen.

De voetbalvereniging Tynaarlo heeft plannen om in 2015 een nieuw kleed- en kantinegebouw neer te zetten. Hiervoor heeft de vereniging ter financiering ervan - naast de gemeentelijke afkoopsom - een lening nodig.

Ook voetbalvereniging VAKO Vries heeft nieuwbouwplannen. Ook hier wordt in 2014/2015 een nieuw kleed- en kantinegebouw neergezet. Ook hier heeft de vereniging ter financiering van de voetbalkantine een lening nodig.

De plannen van beide verenigingen zijn behandeld in de gemeenteraad van 4 maart 2014. In die gemeenteraadsvergadering is het voor de lening gehanteerde rentepercentage en de soort lening (lineair/annuïtair) onderwerp van discussie geweest. De gemeenteraad vond de door het college voorgestelde rekenrente van 4,5% hoog. De gemeente leent immers zelf momenteel voor een lagere rente. De gemeenteraad heeft het college verzocht hier nog eens welwillend naar te kijken.

Het college heeft hierop het bestaande beleid ten aanzien van leningen en garanties tegen het licht gehouden. Deze notitie is hiervan het resultaat. Een ander doel van deze notitie is te zorgen voor zo veel mogelijk gelijkheid bij het in behandeling nemen van leningaansragen en het verstrekken van een eventuele lening; uniformiteit.

2. Bestaand beleid ten aanzien van leningen en garanties.

a. Beleidsregels ondersteuning verenigingen (2002)

Financiële ondersteuning van sportverenigingen gebeurde en gebeurt op basis van de "Beleidsregels met betrekking tot ondersteuning van verenigingen" (gemeenteraad 23 april 2002).

In de Beleidsregels zijn zes steunmaatregelen genoemd:

1. verstrekking van een structurele bijdrage in de investering
2. verstrekking van een eenmalige bijdrage in de investering
3. verstrekking van een renteloze lening voor een investering
4. verstrekking van een lening op gunstige voorwaarden voor een investering;

5. verstrekking gemeentegarantie op een bij de bank gesloten lening voor een investering;
6. verstrekking van een combinatie van twee of meer uit de reeks van 1 t/m 5 voor een investering;

In de praktijk heeft de gemeente eenmalige bijdragen (maatregel 2) en leningen tegen gunstige voorwaarden (lagere dan bankrente) (maatregel 4 en 6) verstrekt.

De gemeenteraad heeft in het verleden sportgerelateerde leningen afgesloten onder uiteenlopende condities:

- een lening van 2,5%, hoofdsom 75.000 gulden, voor een tijdelijke kantine SVZ (gemeenteraad 2001);
- een lening van 4,0%, hoofdsom 15.000 euro, voor een scoutinggebouw scouting Vries (gemeenteraad 2002);
- een lening van 4,0%, hoofdsom 21.000 euro, voor een kunstgrasveld HCE (gemeenteraad 2003);
- een lening rekenrente 4,5%, hoofdsom 45.650 euro, voor een kunstgrasveld korfbal (gemeenteraad 2010)
- een lening rekenrente 4,5%, hoofdsom 40.000 euro, voor kledacommodatie SV Yde-De Punt (gemeenteraad 2010)

De afgelopen jaren heeft de gemeente leningen verstrekt op basis van de gemeentelijke interne rekenrente voor kapitaallasten, om de vijf jaar aan te passen aan de dan geldende rekenrente. In die zelfde lijn is in maart j.l. voor SV Tynaarlo en VAKO Vries voorgesteld een lening af te sluiten tegen een rekenrente van 4,5%.

Recent heeft de gemeente (2014) een niet sportgerelateerde lening afgesloten met Zand Experience Drenthe B.V. met een hoofdsom van 150.000 euro en een rentepercentage van 4,5%.

b. Juridische kaders

In art. 2 van de wet financiering decentrale overheden (FIDO) staat dat openbare lichamen uitsluitend ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak leningen aangaan, middelen uitzetten of garanties verlenen. De gemeenten bepalen in principe zelf wat onder die publieke taak moet worden verstaan. Met andere woorden wet Fido geeft geen inkadering van de "publieke taak."

In het treasurystatuut van de gemeente Tynaarlo is in artikel 3.1 opgenomen dat de gemeente leningen of garanties uit hoofde van de "publieke taak" uitsluitend mag verstrekken aan door de gemeenteraad genoemde partijen. *Het verstrekken van een lening dan wel garantie is dus een bevoegdheid van de raad.*

3. Uitgangspunten leningenbeleid.

De bestaande beleidsregels (2002) zijn eigenlijk niet meer dan een opsomming van de mogelijkheden die de gemeente heeft om verenigingen te ondersteunen. De discussie in de raad van 4 maart 2014 vraagt om een herijking van de eerder vastgestelde beleidsregels. Daarom stellen wij voor bij de beoordeling van verzoeken de volgende uitgangspunten te hanteren:

a. Algemene uitgangspunten

a.1. *Terughoudendheid betrachten in het verstrekken van leningen dan wel garanties.*

Het verstrekken van een lening dan wel afgeven van een garantie brengt risico's voor de gemeente met zich mee. De gemeente is geen bank en ook niet ingericht op het verstrekken van leningen. Terughoudendheid moet dan ook worden betracht. Echter in bijzondere gevallen kan het uit hoofde van de "publieke taak"/maatschappelijk nut wenselijk zijn een lening dan wel garantie te verstrekken. De raad bepaalt of er sprake is van een "publieke taak"/maatschappelijk nut.

a.2. *Er moeten aantoonbaar geen andere opties zijn.*

Als een instelling op andere wijze de financiering rond kan krijgen zonder de hulp van de gemeente dan heeft dat altijd de voorkeur.

b. Lening versus garantie

Bij een lening verstrekt de gemeente daadwerkelijk geld aan een instelling met de verwachting dit op termijn terug te krijgen. Gedurende de looptijd van de lening ontvangt de gemeente rentebetalingen en aflossingen.

Bij het verstrekken van een garantie stelt de gemeente geen geld ter beschikking, maar garandeert de gemeente aan bijvoorbeeld een bank dat de instelling de verschuldigde rente en aflossingen kan betalen. Als de instelling niet aan de verschuldigde betalingen kan voldoen, kan de bank de gemeente op haar garantie aanspreken.

Het risico met betrekking tot wanbetaling is in beide gevallen (lening of garantie) even groot. Het zelf verstrekken van een lening brengt wel extra administratieve lasten en een renterisico met zich mee.

De gemeente heeft tegenover een verstrekte lening ook weer een door de gemeente afgesloten lening staan. Deze afgesloten lening wordt niet één op één aangegaan voor de te verstrekken lening. Bij onze gemeente wordt naar de totale financieringsbehoefte gekeken. Hierin schuilt een renterisico t.a.v. een verstrekte lening omdat de looptijden van de opgenomen gelden waarschijnlijk niet zullen aansluiten met verstrekte leningen. Daarnaast kan vervroegde aflossing door de vereniging of stichting die een lening bij de gemeente Tynaarlo heeft lopen, tot gevolg hebben dat de gemeente te veel heeft geleend en dus onnodig rente betaalt dan wel een boete moet betalen als de gemeente derhalve ook te vroeg aflost. Beide risico's worden echter als gering ingeschat.

Geconcludeerd kan worden dat het voor de gemeente weinig verschil maakt of gekozen wordt voor een garantie dan wel lening.

c. Borgstellingen door Stichting Waarborgfonds Sport

De Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) heeft als doelstelling het bevorderen van het bezit van accommodaties door sportorganisaties door borgstellingen af te geven aan banken ten behoeve van sportverenigingen. De SWS geeft een garantie voor 50% af als de betrokken gemeente garant staat voor de andere 50%. Met een dergelijke garantstelling kan een sportvereniging dan naar de bank (of een aan gemeente gelieerde kredietverstrekker dan wel een gemeente) gaan en een financiering krijgen. Tot op heden heeft de gemeente Tynaarlo geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

Voordelen van een dergelijke constructie zijn:

- Minder kredietrisico (slechts 50% ipv 100%);
- Geen administratieve kosten als de lening via een andere kredietverstrekker gaat ipv de gemeente;
- Beoordeling van de financiën van de leningvrager door een onafhankelijke stichting.

Nadelen van een dergelijke constructie zijn:

- Extra kosten voor de verenigingen die uiteindelijk weer op de leden of op de gemeente worden afgewenteld:
 - kosten aan SWS 1,5% over gevraagde borgstelling + € 500;
 - kosten voor de financier (komen indirect ook weer bij leningvrager terecht) 0,5% over gevraagde borgstelling + € 500;
 - kosten van een KIWA ISA keuring.
- Bij de meeste verzoeken voor een lening aan de gemeente in het kader van sport zal het om leningen i.v.m. de (her)bouw/renovatie van een kantine gaan. In die gevallen vraagt SWS een zekerheidsstelling (recht van hypotheek) waardoor in het geval van ernstige wanbetaling een pand voor 50% in handen komt van SWS. Dan zal, om het verlies te compenseren, het pand verkocht moeten worden. Dit kan dan aan de gemeente of er komt een gezamenlijke verkoop aan een derde (als dat al lukt want vaak gaat het om incurante panden). Bij verkoop aan een derde valt de voorziening voor de inwoners weg. Dat kan op dat moment waarschijnlijk alleen voorkomen worden als de gemeente het deel van de SWS overneemt. In die situatie heeft de garantstelling geen nut gehad t.o.v. zelf uitlenen.
- SWS gaat uit van lineaire leningen met een maximale looptijd van 15 jaar. Dit is financieel niet altijd haalbaar.

Ervaringscijfers van de gemeente Tynaarlo leren dat sportverenigingen goede betalers zijn.

Gezien deze ervaringscijfers en de beperkte toegevoegde waarde van SWS wordt het gebruik van SWS niet verplicht gesteld door de gemeente Tynaarlo.

d. Leningen kunnen annuïtair of lineair zijn

Bij een lineaire lening wordt jaarlijks hetzelfde bedrag afgelost. Hierdoor zijn de lasten voor de leningvrager in het begin hoger en lopen ze langzaam af omdat de hoeveelheid te betalen rente afneemt. Bij een annuïtaire lening zijn de jaarlijkse lasten (aflossing plus rente) gedurende de looptijd van de lening gelijk. Beide vormen zijn mogelijk. Een lineaire lening heeft, voor de gemeente, de voorkeur boven een annuïtaire lening omdat bij een lineaire lening sneller wordt afgelost en dus het risico snel kleiner wordt. Een lineaire lening zal voor veel leningvragers financieel niet haalbaar zijn. *Daarom kunnen leningen zowel lineair als annuïtair zijn.*

Vervroegd aflossen verkleint het risico dat de gemeente loopt. *Derhalve is boetevrij eerder aflossen mogelijk voor sportgerelateerde leningen (incl. Scouting).* Bij andere leningen hangt het af van de individuele situatie. Er zijn leningen die de gemeente een-op-een heeft doorgeleend (woningbouwstichtingen). Daar kan niet vervroegd afgelost worden, gezien de omvang van de bedragen en de boete die de gemeente dan weer moet betalen als de gemeente op haar beurt vervroegd aflost.

e. Looptijd

De looptijd van de leningen is het liefst zo kort mogelijk, maar zeker niet langer dan de economische dan wel fysieke levensduur van hetgeen waar de lening voor bestemd is. Ook dient rekening gehouden te worden met het feit dat bij nieuwbouw van b.v. een kantine na verloop van tijd de onderhoudslasten gaan toenemen. Het is financieel verstandig als de lening op dat moment afloopt. Er zal altijd sprake zijn van maatwerk.

f. Rente

In het verleden is niet geheel consistent omgegaan met het bepalen van de hoogte van het rentepercentage. Daarin wordt nu een beleidslijn voorgesteld. De gemeente heeft niet als doel te verdienen op de uitgezette leningen. Wel is er sprake van risico en administratieve kosten. Een onderscheid dient gemaakt te worden tussen sport gerelateerde leningen (incl. Scouting) en andere leningen.

Voor leningen op het gebied van sport (incl. Scouting) wordt voorgesteld de van toepassing zijnde rente afhankelijk te laten zijn van de soort lening.

In het geval dat aan een sportinstelling een lineaire lening wordt verstrekt, wordt voorgesteld de rente te baseren op de rentetarieven van de BNG Bank (uitgaande van dezelfde looptijd en aflossingsvorm) met een opslag van 0,5% voor administratieve kosten. Hierbij wordt uitgegaan van een vast rentepercentage voor de gehele looptijd. Dit geeft zekerheid voor de instelling en beperkt voor de gemeente de administratieve lasten. Doordat er bij een lineaire lening sneller wordt afgelost dan bij een annuïtaire lening, is het risico dat de gemeente loopt kleiner en is aansluiting bij de marktrente reëel.

In het geval dat aan een sportinstelling een annuïtaire lening wordt verstrekt, wordt voorgesteld de rente te baseren op de interne rekenrente op kapitaallasten en dit rentepercentage om de 5 jaar aan te passen aan de dan geldende rekenrente.

Voor leningen die niet sport gerelateerd zijn (m.u.v. leningen m.b.t. woningbouw want daar gelden andere afspraken), wordt voorgesteld aan te sluiten bij de interne rekenrente op kapitaallasten en dit rentepercentage om de 5 jaar aan te passen aan de dan geldende rekenrente op. Op deze leningen lopen we over het algemeen een groter risico. Deze leningen komen maar zeer sporadisch voor.

g. Zekerheidsstelling

Daar waar mogelijk zal een zekerheid worden verlangd zoals het vestigen van recht van 1^e hypotheek. Dan kunnen eventuele andere schuldeisers geen beslag leggen op het betreffende pand.

h. Toetsing

Voorafgaand aan het verstrekken van een lening of garantie zal altijd een toets plaatsvinden van de financiële situatie van de leningvrager. Hierbij zal de aanvrager van de lening jaarrekeningen van ten minste de afgelopen 2 jaar moeten overleggen, een begroting van het lopende jaar en een begroting voor de nieuwe situatie met lening.

Bij het verstrekken van een lening aan een onderneming kan Europeesrechtelijk gezien sprake zijn van staatssteun. Ook op dit aspect moet de aanvraag getoetst worden. Er is sprake van een onderneming als er goederen of diensten op de markt worden aangeboden. Voor het begrip onderneming is de rechtspersoon irrelevant. Staatssteun aan ondernemingen is volgens de Europese regelgeving op een aantal uitzonderingen na niet toegestaan zonder toestemming vooraf van de Europese Commissie (EC). Een belangrijke uitzondering is dat steun van maximaal 200.000 euro over een periode van drie belastingjaren is vrijgesteld. Verstrekte garanties of leningen tegen niet-marktconforme voorwaarden kunnen indirecte vormen van staatssteun zijn.

i. Financieel blijven volgen

In de voorwaarden van de lening zal worden opgenomen dat de leningnemer jaarlijks (binnen een redelijke termijn na de vaststelling) de begroting en jaarrekening opstuurt naar de gemeente. Daarnaast zal ook in de voorwaarden worden opgenomen dat de leningnemer verplicht is, op verzoek, alle andere relevante informatie ter beschikking te stellen aan de gemeente. Op deze wijze kunnen in een vroeg stadium eventuele problemen worden geconstateerd. Ook in het geval van een garantie zal de leningnemer gevolgd worden.

J Overig

Deze nota zal op de gebruikelijke wijze bekendgemaakt worden en in werking treden 8 dagen na publicatie.